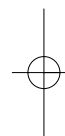
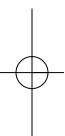
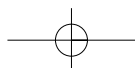

Mètode raiers

escotes
raiers

Índex

1. Descripció del jove a l'adolescència	4
1.1 Desenvolupament evolutiu del jove a l'adolescència	4
1.1.1 Desenvolupament físic	5
1.1.2 Desenvolupament cognitiu	7
1.1.3 Desenvolupament de la personalitat	11
2. Objectius generals de l'etapa	17
3. Pedagogia de l'acció	27
4. El compromís	33
5. El marc social i natural	37
6. La unitat	41
7. Les activitats	47
8. Motivació i ambientació	52
9. Tradicions	55
10. El paper de l'equip de caps	56

© Escoltes Catalans, 1999

Edita: Àrea de Comunicació
d'Escoltes Catalans

Disseny de la col·lecció:
faino comunicació

Impressió:
N.B. Comunicació, s.c.c.l.

Dip. Leg.: B-

Abril de 1999

document/15

Mètode raiers

1. Descripció del jove a l'adolescència

1.1 Desenvolupament evolutiu del jove a l'adolescència

És el procés psicosocial de transició entre el món infantil i l'adult, alhora preparatori per a l'estatus adult i recapitulador de la infància. La seva durada pot ser major menor en funció de la societat i la cultura. A casa nostra aquest espai de temps cada cop és més ampli, té una durada superior. La joventut s'allarga per les dificultats d'entrada al món laboral, per l'ampliació del període de formació...; determina algunes de les més significatives característiques socials dels joves.

Es tracta d'un procés de construcció de futur, de valors, de la identitat, la sexualitat, el grup...

L'adolescència evoluciona de bracet amb el procés fisiològic de la pubertat, durant el qual es produeixen tots els canvis físics i sexuals que fan arribar el cos a adult. Canvis que tenen una gran importància en el desenvolupament psicològic.

La característica principal que la defineix és, amb un acord important entre els diferents corrents teòrics, la formació de la pròpia identitat, base central del període i procés adolescent.

1.1.1 Desenvolupament físic

Marcat per la pubertat (moment en què es realitzen més canvis biològics que assenyalen l'inici de l'adolescència). L'etapa suposa una metamorfosi, marcada principalment per un procés hormonal.

A partir dels 11 anys el creixement físic s'accelera. Entre els 11 anys i els 16 anys es creix molt més que en els anys anteriors i posteriors. A partir dels 12, creix l'esquelet, la musculatura, els òrgans interns i l'aparell respiratori. El pes corporal creix en relació a l'estatura, més en els homes que en les dones.

Les dones, en la seva morfologia corporal, eixamplen caderes i augmenten el teixit adipós al voltant dels 15/16 anys. Els homes/nois eixamplen les espatlles i muscullen la zona del coll, i disminueix el teixit adipós a partir dels 14/15 anys.

Indicadors de la transició a la pubertat :

Nois (des dels 12-13 anys fins als 16-18 anys)

- Prepubertat: creixement de talla i pes; aparició dels caràcters sexuals secundaris; desenvolupament de les glàndules sexuals sense capacitat reproductora; creixement dels testicles, pèl púbic sense pigmentar, 1r canvi de veu, pel axi·lar, bigoti.
- Pubertat: continuació de la prepubertat (color pèl púbic, bigoti i barba, 2n canvi de veu...); es diferencien els aspectes característics de cada sexe. Primeres ejaculacions seminals.
- Postpubertat; es completa el procés de maduració òptim desenvolupament del cos; s'estabilitza la seva morfologia; els òrgans genitals adquireixen la seva plenitud i aptitud funcional.

Noies (des dels 10-11 anys fins als 14-16 anys)

- Prepubertat: arrodoniment de caderes; 1r creixement del pit; pèl púbic no pigmentat; pèl axil·lar, creixement accelerat de talla i pes; canvi de veu; desenvolupament dels òrgans sexuals secundaris; 2ns molars predeterminats per l'augment d'estrògens i progesterona)
- Pubertat: primera menstruació (menarquia); segona fase del desenvolupament dels òrgans genitals.
- Postpubertat: desacceleració del creixement.

El procés de la pubertat no es pot limitar en el temps, la seva durada dependrà de diferents motius.

Les diferències en la temporalitat del procés tenen a veure amb factors genètics i ambientals (alimentació...) i poden afectar el desenvolupament psicològic dels adolescents. També cal contemplar les diferències que suposa aquesta temporalitat en el procés educatiu.

La pubertat ve donada per diverses causes:

a) causes internes: les hormones i el sistema nerviós central amb la hipòfisi (estimula la producció d'hormones dels ovaris, els testicles i les glàndules suprarenals) i l'hipotàlem (estimula química-ment la hipòfisi i fa de regulador, activador i inhibidor.)

b) causes externes: les condicions de vida, l'alimentació i la salut; l'herència genètica i la influència ambiental; condicions climàtiques i desenvolupament econòmic del país,

des de fa dos-cents anys als països occidentals s'ha avançat en dos anys de mitjana, aproximadament, l'aparició de la pubertat. Motiu que ens ha de fer pensar també en un cert avançament del procés adolescent.

1.1.2 Desenvolupament cognitiu

Pensament cognitiu abstracte

Piaget i Inhelder plantegen que, als voltants dels 11-12 anys i fins els 15 anys s'adquireix una nova organització intel·lectual, el pensament formal, que té una gran importància en l'aprenentatge dels adolescents, ja que es tracta de l'estadi final del desenvolupament cognitiu i dona pas al pensament adult.

Quines són les principals característiques del pensament formal. Hem d'entendre que tot i que nosaltres les presentem per separat estan interrelacionades entre elles, i només així tenen sentit.

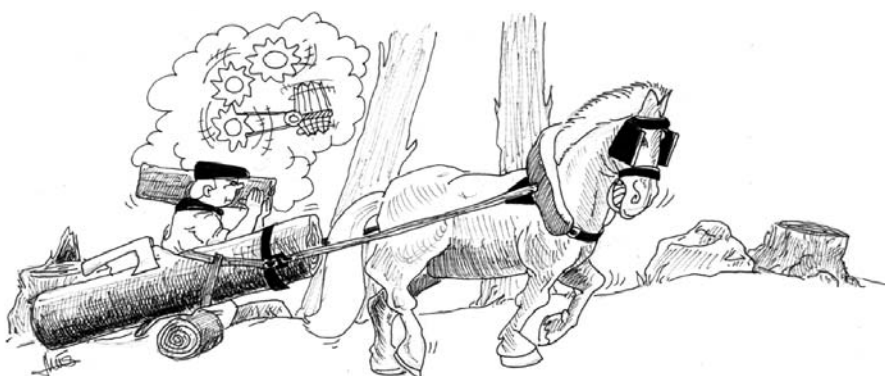
- El pensament abstracte

La principal característica de les operacions formals consisteix en un progressiu desenvolupament de la capacitat d'abstracció. És el que diferencia el pensament concret de l'abstracte o formal. L'adolescent ja no es preocupa únicament a ordenar la informació provinent dels sentits; davant un problema apareix una capacitat progressiva de veure totes les situacions o causes possibles, de confrontar-les amb la realitat mitjançant l'experimentació i fer una anàlisi lògica. Gràcies a aquesta capacitat i al domini de la combinatòria podrà relacionar les diferents causes d'un efecte i no dependrà de les dades presents per pensar.

- El pensament hipotèticdeductiu

L'entendem com la capacitat d'analitzar un fet i treure'n conclusions. Les abstraccions o teories prenen forma d'hipòtesi, on aplica el raonament deductiu que li permet veure les conseqüències de les accions i comprovar el seu valor.

Això suposa un raonament que no precisa d'experimentació prèvia: es pot raonar independent del contingut del raonament. L'ús de l'anticipació li permet pensar teories per dissenyar el futur.

Al principi de l'etapa es poden fer hipòtesis, però la capacitat per analitzar-les encara no està del tot desenvolupada, fet que remarca el caràcter progressiu d'adquisició del raonament deductiu.

Aquest procés permet veure el món de manera diferent i crear una escala de valors pròpia.

Podem parlar d'egocentrisme intel·lectual que el fa adaptar el medi al seu pensament i no pas a l'inrevés: plantejant rigidesa a les idees, cercant sempre la raó, i essent moltes vegades intolerant amb les idees de les altres persones. És fàcil tenir enfrontaments intel·lectuals arrel d'aquest fet i de la idealització que es fa de les idees i els projectes de futur.

- El caràcter proposicional

Tot el procés de pensament es representa mitjançant les paraules, amb raonaments verbals sobre els resultats, amb

proposicions de caràcter deductiu. El llenguatge és la base del pensament adolescent. Pensem sobre els objectes, el món... i les seves relacions mitjançant les paraules. És l'instrument regulador del pensament formal: podrem argumentar en funció del nivell de llenguatge, utilitzar llenguatges específics, memoritzar..., aquest ús es troba significativament relacionat amb el nivell i els tipus d'experiències educatives a què haguem pogut accedir.

- No és un pensament universal, ni uniforme ni homogeni

No apareix a tothom als 11-12 anys ni es consolida als 14-15 anys amb un nivell normal d'escolarització. Cal que veiem que el pensament formal no evoluciona de manera homogènia i universal. La majoria d'adolescents pot no desenvolupar el pensament formal fins l'edat adulta i molts no hi arriben mai. S'observa discontinuïtat entre el pensament concret i el pensament formal.

- Les tasques tenen diferents dificultats. El contingut influencia la realització.

Tothom té tasques més difícils d'assumir i sent major o menor motivació a l'hora de fer-les...

Si la feina no es correspon amb les aptituds i interessos de la persona aquesta pot, perfectament, resoldre-la mitjançant un pensament concret, però si s'enfronta a tasques que la motivin mostrarà un nivell de pensament formal. Les persones podem raonar formalment només en alguns temes determinats, depèn de les expectatives, la familiaritat o els coneixements previs.

- El pensament adolescent es semblant a l'adult. Tot d'estudis recents demostren l'existència del pensament postformal, que inclou aspectes més socials i pragmàtics. El pensament formal no és, doncs, el final del desenvolupament de la intel·ligència.

- La influència dels coneixements previs

Els coneixements previs tenen molta importància. Tant poden facilitar l'adquisició del pensament formal com dificultar-lo. De vegades una idea basada en l'experiència prèvia, la intuïció...pot fer que no acceptem una hipòtesi o un plantejament formal, objectiu...Tendim a mantenir les nostres intuïcions malgrat que ens puguin demostrar el contrari. Això ens indica que les habilitats pròpies del pensament formal són una condició necessària però no suficient per comprendre les coses.

Aquest tipus de pensament té un alt component predictiu en la vida quotidiana, creant esquemes i estructures resistents al canvi. Només canviarem de teoria quan la següent sigui més completa que l'anterior. Motiu pel qual el pensament formal no pot modificar les idees preestablertes.

- L'origen sociocultural i l'educació marquen diferències

Els estudis mostren:

- la necessitat d'un cert nivell educatiu i cultural per tal de desenvolupar el pensament formal.
- la importància del nivell sociocultural de la família, com a afavoridor de l'adquisició del pensament formal.

Aquest pensament permet que les idees es puguin pensar i crear entre varies persones i es puguin compartir els resultats.

Al mateix temps que intenten intel·lectualitzar tot també parteix de la fantasia o de la idealització, és a dir, que pensen de manera utòpica i totalitària, sense tocar de peus a terra, essent molt discriminadoris i exclouent les idees.

Aquests fets fan que totes les idees que no siguin pròpies siguin jutjades i normalment rebutjades, especialment si arriben dels adults o per imposició.

1.1.3 Desenvolupament personalitat

Es troben en un difícil equilibri entre la seguretat i la inseguretat en ells mateixos. Sovint s'enfronten a contradiccions. Socialment se'ls demana comportament adult, però s'endarrereix la seva responsabilitat i independència econòmica. El pas a l'edat adulta apareix plena de conflictes i tensions. Sovint es presenta l'etapa com problemàtica (el comportament sexual, el consum d'alcohol i drogues, la delinqüència, rebel·lia i l'automarginació enfront als valors socials). Hem de partir de la idea que la personalitat, a l'adolescència, no es quelcom desequilibrat ni problemàtic. És el procés normal d'aquesta etapa de la vida. No es traumàtic.

Aquest és un procés de canvi universal, totes les persones el realitzen, ara bé, a cada cultura té unes característiques i una durada diferents. Avui, la prolongació del període educatiu i d'instrucció, la dificultat de trobar la primera feina, la dependència econòmica, la manca o abundància de diners guanyats personalment, contribueixen a mantenir als joves en un estatut d'adolescència prolongada.

Si el procés d'aconseguir un sentiment d'identitat és correcte la persona té la convicció que havia d'arribar a ser tal com és. Aquest fet implica que se sent integrat amb si mateix i amb el seu entorn, però, per altra banda, cal puntualitzar que el sentit de la identitat és un ideal que ningú no arriba a assolir plenament, és una qüestió de grau que es desenvolupa durant tota l'existència de l'home.

- Recerca de si mateix i la seva identitat

La identitat no es altre cosa que la consolidació del jo. En el procés de l'adolescència la persona es replanteja el concepte que té sobre si mateixa, (self), ha d'abandonar la seva imatge

infantil i projectar-se cap al futur. És el moment en què el desenvolupament cognitiu permet integrar el jo en una totalitat coherent i organitzada de creences, valors i compromisos pràctics. no es tracta d'una integració fàcil, requereix un temps, que precisament és el que suposa el període adolescent: la cristallització de la identitat.

L'adolescència serà, doncs, el procés de construcció d'una nova identitat que no es crea de manera independent amb les altres etapes del desenvolupament, està interrelacionada i té sempre caràcter psicosocial.

En relació amb el tema de la identitat hi ha alguns conceptes importants que cal tenir presents:

L'autoconcepte o concepte de si mateix: la imatge corporal és un element realment decisiu per l'autoconcepte a l'adolescència. Res preocupa tant com el propi cos: l'atractiu físic, les qualitats físiques... L'autoestima a l'adolescència passa, doncs, per la imatge física, no pas per la intel·lectual.

L'autoconcepte sorgeix a rel de l'experiència, del contacte amb l'entorn i de les relacions continuades que s'estableixen amb altres persones.

Aquest autoconcepte pot tenir un caràcter més o menys positiu depenent de com siguin les respostes de l'entorn.

Tot i que és assumida molt abans, la pubertat obliga a revisar la imatge corporal, a refer-la, fa passar la preocupació física a primer pla. Una mala imatge corporal afectarà enormement la formació de la identitat o autoconcepte. Pot produir, entre d'altres, fortes descompensacions a l'autoestima adolescent, molt feble per ella mateixa.

L'adolescent precisa ser reconegut per altres persones per tal de poder obtenir un concepte positiu de si mateix. L'equilibri entre

la seguretat i la inseguretat i la feble autoestima precisen de motivació constant des de fora.

La identitat suposa, al mateix temps, diferenciació dels altres, de la família i del món infantil, i la consecució d'un món de valors propi i independent.

- Definició de l'escala de valors i de la ideologia

Els valors són molt importants en aquesta edat. La coherència i la fidelitat a uns valors o ideologia determinats és bàsica; no importa quins siguin. Aquesta fidelitat li permet mantenir una estabilitat en l'autoconcepte, ser íntegre.

Es veu el món a través dels binocles que donen la ideologia i els valors. Per aquest motiu, en funció de les fluctuacions anímiques, poden fluctuar entre repentinament entre dos pols oposats d'una ideologia.

- Necessitat de llibertat
- Necessitat d'intimitat

Al mateix temps que l'adolescent demana intimitat li és molt difícil expressar els seus sentiments ja que, moltes vegades, li es molt difícil entendre'ls; canvien molt ràpidament. Això fa que busqui recolzament en els iguals, per veure si els passa el mateix, si són entesos, per identificar-se, alliberar la tensió i esplaiar-se en sentir comprensió.

Al mateix temps es poden sentir envaïts pels adults, taladrats, a nivell d'idees... Cal respectar els seus espais (especialment per part dels mestres i els pares), el contrari pot portar-los a actuar de manera agressiva.

- Constant canvi d'humor

Els sentiments es viuen amb molta intensitat, sense motiu aparent es pot passar de la tranquil·litat a la ansietat i depressió. Sovint es pateixen sentiments de solitud, frustració, avorriment, desànim.

Aquests canvis d'humor moltes vegades actuen com a defensa inconscient, que li serveix per no haver-se de definir, donar respostes simptomàtiques com deixar d'estudiar, aïllar-se, patir petites depressions...

- Vivència del temps

El temps pren un paper subjectiu: és important viure al moment, sentir les coses, les experiències. No es pot esperar. Costa pensar en les conseqüències dels actes. Cal actuar. Es viu de penes i alegries molt intenses que condicionen la idea de temps. A partir de l'adolescència es va elaborant la dimensió temporal que implica la noció discriminada de present, passat i futur.

- Actitud social reivindicativa

No cal entendre-la com un procés organitzat, ideològic... moltes vegades el que es vol és mostrar un desacord amb el sistema que es pot presentar de maneres molt diferents com ara: la manera de comportar-se, de vestir, el fet d'arribar tard, passar de tot, organitzar una festa protesta o un acte reivindicatiu...

Sovint s'utilitza l'estètica com a rebel·lia i per assegurar la identitat, identitat amb un llenguatge propi que els joves abandonaran quan els adults el coneguin. És un fet diferenciador.

- Originalitat i creativitat

L'adolescència és original, diferent dels nens i dels adults propers, però igual als companys. Aquesta originalitat porta a buscar nous models d'adult, diferents dels familiars.

Vol ser diferent, actuar d'una manera nova, veure què passa si actua com a més gran o com els seus ídols. Aquesta originalitat és molt important per veure la capacitat creativa dels adolescents. El fet de sentir-se diferent, nou, fa que es plantegi que té més possibilitats de fer coses diferents, de crear, de mostrar el que porta dintre. És important potenciar aquest procés de creativitat i no tendir a aixafar-lo des de la crítica adulta.

- Motivació

És força difícil parlar de motivació a l'adolescència, ja que es troba molt mediatitzada pel propis interessos, pel grup,... ara bé, sol ser força inestable i variable.

Un cop motivats per realitzar una activitat la fan amb molta energia, molt ràpidament.

- El grup

El grup, la colla, és sens dubte un dels elements més importants de l'adolescència i que generalment substitueix la família en el seu paper socialitzador. Resultarà el marc ideal per desenvolupar-se, és on es produeixen els canvis per a la socialització, on s'aprenen els valors, on es troben les experiències fonamentals, la seguretat... el grup serà un element de contenció. Al grup troben les característiques pròpies que no toleren a si mateixos en els altres, ajudant a polir-les i formar la identitat. El grup ensenya a ser menys individualista.

El grup també permet decidir més. És més fàcil arriscar-se i comprometre's des d'una situació grupal: la seva responsabilitat es dilueix i pot prendre més decisions en sentir-se recolzat.

El grup, no ha de solucionar-ho tot, si ho fes deixaria de ser enriquidor.

Qualsevol grup, tot i que pugui tenir caràcter antisocial, dóna pautes i valors, permet identificar-se...

- La família

Al llarg del procés anirà perdent importància, ha de cedir pas a l'adolescent i al seu grup. És molt important l'emancipació de la família, que no sempre es fàcil. No és cert que la majoria dels adolescents rebutgin als pares. Els percentatges de rebuig són molt diferents segons la disciplina familiar: més baix quan els pares prenen actituds igualitàries o liberals. La colla pren molta importància reguladora i de definició dels valors, amb una funció molt semblant a la que en altres etapes tenia la família, ara bé, sovint respecte als projectes de futur i les decisions professionals la influència familiar pot ser tan forta com la del grup.

Cal que l'adolescent vegi que no pot canviar els pares i que els pares vegin que ja pot ser autònom.

Ara bé, les relacions amb els adults propers, que poden donar un cop de mà real (pares, mestres...) continuen essent de gran importància, especialment en moments de gran conflicte intern, quan el grup sembla no poder servir de guia.

2. Objectius generals de l'etapa

• Ser soferts a tota mena d'esforç.

Creiem que és amb l'esforç que s'aconsegueix un progrés i, per tant, un enriquiment de la persona. Amb l'esforç es venç la inhibició i el comodisme que provoca actualment la societat. S'ha de ser sofert a tot allò que calgui i no d'una manera passiva sinó assumint aquest esforç.

Proposem per a Raiers:

- Valorar l'esforç independentment del resultat material o immediat;
- Poder treballar a més llarg termini;
- Esforçar-se per iniciativa pròpia;
- Entendre l'esforç com una vessant de l'autocontrol.

• Respectar i cuidar la seva persona, tant físicament com mentalment.

Això comporta un previ coneixement dels seus límits i possibilitats, la recerca de la seva millora i un desenvolupament de les seves aptituds i actituds. La persona ha de tenir un autocontrol que li permeti posseir-se més plenament i actuar més coherentment envers la societat.

Proposem per a Raiers:

- Arribar a sentir-se a gust amb el propi cos;

- Acceptar-ne els canvis i conèixer les noves possibilitats;
- Aprendre a valorar les persones per elles mateixes, pel seu caràcter i no pel seu físic. Trencar esquemes socials (ex. Cos ideal);
- Ser conscients i potenciar la capacitat de ser-ne;
- Reconèixer com ens pot afectar l'entorn d'oci tant físicament com mentalment per la influència de les pressions de grup o dels mas-mèdia;
- Arribar a assolir una informació correcta i oberta sobre la sexualitat;
- Introduir-se en nocions de primeres cures;
- Discernir diferents sentiments de l'estat d'ànim;
- Aprendre a ser autocrític i a analitzar els propis sentiments com a reacció a diferents realitats viscudes (en convivència, davant fets socials, davant la natura...)

• Fer del respecte mutu una norma de vida personal i col·lectiva.

Perquè és la base d'una convivència en llibertat.

Proposem per a Raiers:

- Acceptar la realitat de les persones. No discriminar per raons de: sexe, edat, religió, estat físic...;
- Ésser capaç d'analitzar i valorar les expressions dels altres;
- Ésser respectuós amb les persones a l'hora de realitzar una crítica;
- Ser capaç de compartir o respectar els sentiments dels altres;

• Ser sincers. Que no falsegin el seu pensament.

La sinceritat permet relacions positives, vàlides i constructives, a la vegada que clarifica la comunicació entre els individus.

Proposem per a Raiers:

- Ser sincer amb un mateix i amb els altres de manera "no perjudicial", veure'l com a valor positiu per al funcionament del grup i per a les persones;
- Ser conscient de la intencionalitat d'allò que es comunica i evitar les intencions incorrectes;
- Aplicar l'esperit crític sobre un mateix.

• Ser responsables

Que sempre puguin justificar els seus actes. Tot acte que es realitzi s'ha de saber per què es fa. La manca de responsabilitat comporta una despersonalització i dependència dels altres i, per tant, possibilitat d'ésser manipulats.

Proposem per a Raiers:

- Assumir responsabilitats per iniciativa pròpia;
- Ser conscients dels propis actes i assumir-ne les conseqüències davant del grup;
- Comprendre que els actes personals afecten els altres i extrapolar-ho a la societat.

• Ser honest

És a dir, que no utilitzin els altres com a mitjà, ja que això comporta dependències i servituds.

Proposem per a Raiers:

- Abstenir-se de falsejar informacions o tergiversar-les;
- Ser capaç d'ésser fidel a les amistats;
- Adonar-se que existeixen diversos tipus de llenguatge (paraula, cos, imatge, expressió...) i utilitzar-los correctament i sense falsedats;
- Procurar beneficiar-se del treball individual i compartit, i no del dels altres en benefici propi;
- Aplicar-se la crítica a si mateix

• Ser solidaris amb totes les persones que lluiten per la llibertat i la justícia.

Perquè és amb aquesta lluita i l'aportació conjunta de tots que podem aconseguir el món que volem. Creiem que cap home pot inhibir-se d'aquesta lluita. La solidaritat no ha de basar-se tan sols en paraules sinó també en fets.

Proposem per a Raiers:

- Participar en iniciatives i activitats que els facin descobrir i reflexionar sobre diferents problemàtiques socials;
- Aplicar criteris a l'hora de conèixer situacions menys afavorides (i també afavorides) per tal d'analitzar-ne possibles causes i solucions;
- Apropar-se a una forma de pensar científica davant el fet social.

• Participar activament en la vida col·lectiva.

Aportar el propi esforç per a la millora de la vida col·lectiva. La dimensió social de l'ésser humà obliga a participar en la vida col·lectiva i aquesta participació ha de tendir a una millora de la societat, per tant, ha d'ésser activa i a partir de l'entorn immediat. Ésser humà i societat no són deslligables i no s'entén el progrés de l'un sense l'altre.

Proposem per a Raiers:

- Aplicar criteris pel que fa al funcionament de la unitat i aprendre a manifestar-los oportunament.
- Començar a aplicar criteris sobre qüestions concretes, derivades del model social, i analitzar-ne les alternatives;
- Apropar-se a altres models socials (actuals o històrics) que l'ajudin a entendre diferents formes de participació i de rol social;
- Introduir-se en les interaccions pròpies d'una comunitat humana, sigui a través de la descoberta o de la participació i posterior reflexió en la vida col·lectiva més propera (barri, poble, comarca...).

• **Ser conscients que la natura és font de vida, i l'estimin i la protegeixin.**

Aquesta estimació comporta una aproximació a tot el que és natura, tot adaptant els mitjans artificials a l'ésser humà sense caure en els paranys de la societat consumista. La no-protecció de la natura porta a la seva destrucció i, per tant, la de la vida.

Proposem per a Raiers:

- Aprendre a utilitzar recursos de forma sostenible;
- Conèixer les repercussions generals de les activitats humanes sobre el medi (industrial, població, explotació...);
- Conèixer les principals polítiques que es duen a terme des de les administracions i altres entitats tot aplicant-ne el seu esperit crític;
- Aprendre tècniques concretes per a la descoberta del medi (utilització guies, de binocles...);
- Raonar de forma científica, tant en la descoberta com en l'aplicació de tècniques concretes;
- Procurar una actitud coherent enfront el coneixement que s'anirà formant.

• **Adoptar un estil de vida auster, alegre i optimista**

Entenem que una persona austera és aquella que sap prescindir d'allò que no li és necessari. L'alegria i l'optimisme faran que visquem amb il·lusió.

Proposem per a Raiers:

- Treballar la imatge personal tenint en compte que pot ser pressionada per l'entorn (modes consumistes, pressions de grup...);

- Mostrar-se crític amb el consumisme abusiu per potenciar un consum més sostenible i igualitari per a tothom;
- Mostrar una actitud positiva davant els problemes saber conviure-hi i procurar trobar-hi.

• **Estimar i interessar-se pel seu país.**

Cosa que comporta conèixer la seva gent, la seva història, el seu progrés..., i ajudar a la seva construcció.

Proposem per a Raiers:

- Tenir una idea general dels Països Catalans: clima, relleu, flora, fauna, recursos naturals, gestió del medi, grups socials...;
- Adonar-se que forma part de la realitat que l'envolta;
- Aplicar l'esperit crític sobre diferents aspectes de la realitat nacional;
- Tenir clar els conceptes bàsics necessaris per a l'anàlisi científica dels diferents fets socials i nacionals (nació, país, estat, cultura, sobirania, classe social...);
- Proposar, per diferents mitjans, alternatives o formes de viure de les persones del país, siguin actuals o d'altres èpoques.

• **No mancar mai al seu compromís.**

És la confiança i l'acompliment de les responsabilitats el que ha de ser norma de vida per a la construcció d'una societat on l'ésser humà estigui alliberat de tota servitud.

Proposem per a Raiers:

- Arribar a recolzar-se mútuament per a la consecució de compromisos, siguin valors reflexionats, tasques quotidianes o activitats de la unitat.
- Conèixer i reflexionar els valors bàsics de l'escoltisme, i si cal matisar-los;
- Comprometre's personalment amb el projecte educatiu escolta;
- Aprendre a revisar i reflexionar sobre els valors i la seva relació amb la pròpia persona;
- Adonar-se de la necessitat de l'esforç per tal de treballar-se un mateix a fi de assolir una relació satisfactòria amb els altres.

• Afavorir l'esperit crític***Proposem per a Raiers:***

- Discernir clarament entre fonts d'informació directes i indirectes;
- Observar fets procurant aprofitar la càrrega de valors de qui els relata;
- Construir conscientment i aplicar la pròpia escala de valors davant els diferents fets.

• Potenciar la creativitat.*Proposem per a Raiers:*

- Saber trobar, un cop exposada una situació, les millors solucions;
- Ésser capaç d'aplicar els propis recursos a qualsevol situació;
- Ésser capaç de comunicar sentiments, estats d'ànim, situacions o problemàtiques mitjançant diferents formes de comunicació (expressió corporal, llenguatge, àudio vídeo...).

• Millorar la comunicació*Proposem per a Raiers:*

- Reconèixer diferents vehicles d'expressió com a formes de comunicació social (televisió, publicitat, música...);
- Diferenciar entre els mass mèdia i les altres formes de comunicació;
- Comprendre el paper dels mass mèdia a la societat.

• Afavorir l'autocontrol*Proposem per a Raiers:*

- Acabar les feines proposades;
- Ésser capaç de sobreposar-se a sentiments i estats d'ànim en pro de la bona marxa del grup;
- Ésser capaç d'acomplir els seus compromisos i les seves responsabilitats.

• **Autogestió**

Proposem per a Raiers:

- Ésser capaç d'acomplir i elaborar normes de funcionament;
- Ésser capaç d'acomplir els càrrecs que el grup li encomani;
- Ésser capaç de prendre decisions autònomament;
- Participar en l'elaboració d'objectius i dels plans per assolir-los;
- Identificar els problemes que sorgeixen en la consecució d'activitats i proposar solucions.

3. Pedagogia de l'acció

Si bé la Pedagogia de l'Acció és important a totes les etapes, potser és a partir de Raiers on pren tota l'embranchida que cal. Si considerem que la base d'aquesta manera de fer és el protagonisme dels i de les joves, és clar que en aquesta etapa ja són capaços d'assumir-lo, d'ésser el veritables artífexs dels projectes que la unitat proposa i duu a terme. Això no vol dir que els raiers ja puguin funcionar del tot sols, en absolut; però sí que el paper dels caps ha de ser molt diferent del que ha estat a les etapes anteriors.

Entenem que la Pedagogia de l'Acció es concreta en l'elaboració, realització i valoració de projectes concrets que la unitat es compromet a tirar endavant. En aquesta etapa el grau d'autogestió ha de ser ja força elevat. Per això s'ha de treballar a les etapes anteriors, però també en aquesta. El grup ha d'aprendre a autogestionar bona part dels seus projectes i això s'aprèn tot fent-ho. Per tant, l'equip de caps ha de tenir cura de treballar aquest aspecte i fer-ne un seguiment.

Els projectes que els raiers/es trien han d'estar desvinculats, ja, de l'ambientació fantàstica. És a dir, el projecte té pes per ell mateix, pel que significa, per la seva finalitat, per la seva gestió. En tot cas creiem que ha de tenir quatre característiques força clares:

1. Si bé no ha d'estar motivat pel fantàstic, sí que l'aventura n'ha de ser un referent important. L'aventura com a finalitat (remuntar un riu, fer una travessa...), com a gestió (organitzar un campament, preparar un gran sopar...), com a realització (construcció de trineus, fer un teatre de titelles...); en definitiva: l'aventura com a eix principal del projecte.

2. Els projectes de Raiers han de ser d'autoconsum. És a dir, han d'anar destinats a la pròpia unitat. Si els hem despul·lat de la càrrega fantàstica -que és un element important de motivació a les etapes anteriors- i demanem a la unitat un seriós esforç de concentració, de tenacitat i d'autogestió, creiem que els fruits del projecte els han de recollir els propis raiers i raieres, sinó podríem caure en un cert desencís, descontent i pèrdua d'interès pel projecte. Més endavant, a Pioners i a Clan (si n'hi ha) els projectes ja els enfocarem de cara al consum exterior, és a dir, al "servei".

3. Els projectes a Raiers no haurien de tenir una durada superior a un trimestre. Més enllà d'aquest període perden el referent, es desmotiven en no veure resultats a mig termini... Només en grups molt madurs podem aventurar-nos a projectes més llargs.

4. Els projectes a Raiers es poden treballar de dues maneres: o com un gran projecte per al total del gran grup (una ruta), o com una suma de petits projectes (construcció de trineus). En el primer cas, els subgrups de la unitat tenen diferents responsabilitats. En el segon, els subgrups tenen les mateixes responsabilitats, però cada persona que els compona en preu una.

Vegem l'aplicabilitat a l'etapa de cadascun dels passos a seguir per a la realització de projectes:

a- Elecció i planificació dels objectius. Aquesta és l'única part de tot el procés en què el grup no és el protagonista. A l'etapa Raiers encara són els caps qui decideixen els objectius a treballar amb la unitat, són els caps qui decideix on s'ha de posar l'èmfasi del projecte i qui en té cura del seguiment. Això no obstant, a mesura que el grup madura també podem treballar aquest tema: explicitar a la unitat els objectius, consensuar-los... Per tant, els caps presentaran el "tema" sobre el que ha de girar el projecte (depenent dels objectius trimestrals o anuals). Hem de tenir clar, però, que cal presentar aquest "tema" de manera molt positiva i mostrar-ne la importància, sinó, la unitat no el prendrà amb prou ganes.

b- Selecció de l'acció. En aquest punt comença l'autèntic protagonisme de la unitat. Aquí sí que els i les raiers han d'intervenir amb ple dret. Es crearà, amb alguna dinàmica, una pluja d'idees per tal de presentar diferents projectes. Aquests projectes els presentaran i argumentaran els raiers en petits grups. Es poden fer diverses crives d'una gran quantitat d'idees, en una pluja boja, fins que en quedin quatre o cinc. Aquests quatre o cinc són les que s'han d'argumentar. L'equip de caps ha d'estar alerta que no es creï competitivitat entre els grups; que no hi hagi triumfalismes ni derrotisme. El projecte que surti escollit en assemblea d'unitat ha de ser el de tota la unitat, el de tot el grup, el dels Raiers.

Aquest punt és especialment important, ja que de la tria del projecte i de la manera com es dugui a terme en depèn força l'èxit. La unitat ha d'estar convençuda que allò que han triat per tirar endavant és una gran tasca i un gran repte (una gran aventura). Si no és així, el seu compromís, el seu esforç i la seva tenacitat es diluiran ràpidament. El projecte que s'hagi triat ha de tenir una finalitat clara, a de ser útil, a d'aportar a la unitat

quelcom de nou, és a dir, els i les joves n'han de recollir els fruits. Ha de ser atractiu pel seu component d'aventura, de repte.

c.- Preparació. És en aquesta fase del projecte on els caps més i millor podrem treballar l'autogestió del grup. És importantíssim que els i les raieres aprenguin els passos ha seguir en l'elaboració i realització d'un projecte. Seria un error i una contradicció que l'equip de caps fós qui dugués a terme aquesta fase del projecte. El que sí importa és que l'equip es divideixi les tasques del seguiment de cadascuna de les responsabilitats que sorgeixin.

En aquesta fase es decidirà la manera d'organitzar el projecte pel que fa a diversos aspectes :

- * comissions que cal formar: material, informació, economia...
- * calendarització del projecte
- * fòrums de comunicació entre les comissions...
- * etc.

També, com ja hem vist, es poden treballar algunes de les responsabilitats de forma individual. Depèn del tipus de projecte o dels objectius educatius que l'equip de caps hagi dissenyat.

En aquesta fase és clau el rol que l'equip de caps ha de tenir. Ha de ser un guia amb força protagonisme en unitats poc madures, i un assessor en aquelles que ho siguin més. De tota manera s'ha d'estar molt alerta perquè sovint els raier i les raieres encara els costa dissenyar i calendaritzar projectes a mitjà termini; força cops se'ls escapen coses molt importants a tenir en compte en la preparació dels projectes. Però també podem deixar que s'equivoquin (aprenem tant dels èxits com dels

fracassos), sempre i quan l'equivocació no posi en perill l'assoliment de la finalitat del projecte o pugui desmotivar el grup, etc.

Com es desprèn del que s'ha vist fins ara, aquesta és una fase clau per treballar el compromís a l'etapa Raiers, tant si es fa de forma col·lectiva com individual.

c- Realització. Ha de ser la unitat, els subgrups i els i les joves qui dugui a terme el projecte. L'equip de caps ha de vetllar perquè aquesta realització es faci de forma correcta i estar molt alerta que la motivació del grup no baixi o es perdi el referent de la finalitat del projecte. Però, en general, han de ser els i les raiers qui tinguin cura del propi funcionament i de la coordinació de les diferents comissions. És molt possible que durant la realització sorgeixin problemes, sigui per manca de previsió, perquè es tracti d'imponderables..., és important que l'equip de caps ajudi la unitat a superar i resoldre aquests problemes. No es tracta de treure les castanyes del foc (com ja hem dit, també podem deixar que s'equivoquin) però sí d'evitar el fracàs estrepitos que ens durà, irremeiablement, a la desmotivació del grup a l'hora d'engegar nous projectes, a més de fer que els joves desconfiïn de les seves pròpies capacitats. Això és el pitjor que ens pot passar.

Cal fer un seguiment molt acurat d'aquesta fase del projecte ja que serà un dels temes cabdals quan en fem valoració.

d- Valoració. Pel que fa a la valoració, hem de parlar de tres aspectes a destacar: qui, quan i com es fa.

La valoració s'ha de fer en tres moments diferents. D'entrada s'ha de valorar abans de començar el projecte: saber quin grau de maduresa té el grup amb el qual hem de treballar, conèixer les mancances i els coneixements previs de la unitat. Aquesta

valoració l'ha de fer l'equip de caps i ha de servir per decidir quina quantitat d'autogestió deixem en mans dels propis raiers i raieres, fins on l'equip de caps ha d'incidir, amb quins problemes d'organització preveu trobar, etc.

A continuació s'ha de valorar durant la realització del projecte per saber com van les coses, quin nivell de motivació existeix, esmenar possibles errades, preveure situacions, etc. Aquesta valoració, Adurant", s'ha de fer a dos nivells: entre l'equip de caps, per veure si tot funciona com s'havia dissenyat i si s'està assolint l'objectiu proposat, i amb el grup, per veure com s'estan fent les coses, si les responsabilitats funcionen, etc.

Finalment s'ha de dur a terme la valoració final (també tant a nivell de caps com amb el grup). En aquesta darrera valoració no s'ha de tenir en compte només el resultat final sinó, i especialment, com s'han fet les coses -cadascun dels passos del projecte- i les responsabilitats que cada subgrup o persona hagi adquirit. La valoració final ens ha de servir per saber com enfocar un nou projecte, per tant, s'ha de posar èmfasi en allò que s'ha après.

Les valoracions, i aquí els caps hi tenen un paper important, s'han de fer de manera positiva. Sense caure en el positivisme de pensar que tot està bé, però sempre transmeten la idea d'allò que s'està fent bé i que dels errors també m'aprenem. Pensem, que a voltes, el o la jove està fent un gran esforç tot i que no acabi de rutllar de la manera que preteníem. Per això és important valorar l'esforç, la dedicació i la tenacitat del grup.

Les valoracions les podem fer amb cadascun dels subgrups, però també és important fer, de tant en tant (i especialment al final), una valoració amb tota la unitat. Mai s'ha de perdre el referent de que el projecte és de tots.

4. El compromís

Una de les característiques de l'escoltisme és que, precisament degut al compromís, el noi/a sap què és el que s'espera d'ell/a i d'aquesta manera pot fer-se coresponsable del propi procés educatiu.

En aquesta etapa pren una rellevància cabdal el compromís. Si bé és cert que a les etapes anteriors també l'hem treballat, ara pren la seva plena significació, ja que els i les joves de Raiers poden entendre'l.

El compromís es pot treballar –tant en aquesta etapa com a les altres– de diverses maneres, depenent dels interessos pedagògics que l'equip de caps observi, però també de la tradició que cada agrupament tingui.

***Compromís concret:** es tracta de comprometre's amb un projecte o amb algunes de les seves responsabilitats.

***Compromís general:** compromís escolta per excel·lència, té a veure amb un estil de vida.

***Compromís col·lectiu:** tota la unitat o els subgrups es comprometen amb un projecte en concret.

***Compromís individual:** el compromís és pres individualment pels joves. Tant pot ser en un projecte concret com, més en general, amb la filosofia escolta.

No entrarem a detallar totes les maneres possibles de treballar el compromís. Però sí que s'han de fer algunes consideracions generals que abarquen les possibilitats de fer-ho :

En primer lloc ha de ser explícit. Això vol dir que la unitat ha de ser conscient de què s'està treballant.

En segon lloc ha de ser voluntari. No es pot obligar ningú a comprometre's, tot i que l'equip de caps ha de procurar que tota la unitat es predisposi a fer-ho.

En tercer lloc no pot constituir senyal ni símbol de discriminació. És a dir, no hi ha d'haver diferències d'estatus entre aquelles persones que hagin decidit prendre el compromís i les que no ho hagin fet. L'equip de caps ha de fer especial atenció a aquesta qüestió.

En tot cas, sigui quina sigui la manera de treballar el compromís, hem de pensar que ha de passar per tres fases importants:

a- Motivació. Al noi/a li calen raons per comprometre's, o sentir-se compromès. Aquestes raons poden variar segons la feina que duguem a terme (des de la importància de portar la comptabilitat d'un projecte fins a la discussió dels valors de l'escoltisme). Però el que queda clar és que les raons s'han d'exposar i s'han de poder discutir amb el grup i/o la persona. Si no existeix aquesta sensibilitat vers la importància del fet de comprometre's (no tan sols i per a la persona concreta sinó per a tot el grup, ja que la vida en grup és una de les característiques de l'escoltisme) serà inútil tota la feina que fem a posteriori. No serveix de res que una persona es comprometi si no sap ben bé per què ho fa o si es deixa arrossegar pel corrent de la unitat. És per això que cal treballar la motivació, perquè, en el fons, l'èxit del treball educatiu rau en el fet d'assolir raiers i raieres compromesos (per això treballem amb projectes; per educar en el compromís -personal, grupal i social-). En tot cas, si hi ha algun membre de la unitat reaci a prendre el compromís ens haurem de preguntar les causes, però mai el forçarem ni el marginarem.

b- Formulació. Un cop entesa la importància i la responsabilitat que comporta prendre un compromís, cal comprometre's. Això vol dir acceptar la responsabilitat davant del grup i ser conscient que si les coses no es fan com cal se'n demanaran comptes. La manera d'explicitar-ho depèn de com es treballa des de cada unitat. Nosaltres, aquí, no donarem cap fórmula en concret, perquè entenem que seria discriminatori, resta de possibilitats.

c- Revisió. La revisió del compromís ha de ser continuada. Això vol dir, que no cal donar moltes voltes sobre el tema si s'acompleix satisfactòriament, però que sí és convenient revisar el contingut del compromís sempre que sorgeixin problemes.

Que siguin els nois i noies qui en facin crítica, entesa com a crítica constructiva i mai destructiva. Els caps, sobretot, han d'intentar ser positius en tot moment, evitar que es creïn més conflictes personals o col·lectius, i encoratjar tothom en tot moment.

Hem de pensar que sovint valorem més les parts negatives, les coses mal fetes, que no pas les positives. Aquesta és una dinàmica que cal canviar. Fer revisió del compromís vol dir valorar tant el negatiu com el positiu.

D'altra banda, si algú ha mancat al seu compromís, no cal presentar-ho com un judici a la persona; cal fer veure que aquesta falta no només afecta la persona en concret, sinó que interfereix en la bona marxa del grup, del projecte... és a dir, que ens afecta a tots.

5. El marc social i natural

Com ja hem vist, a raiers, els i les joves ja tenen capacitat per entendre, tant conceptes abstractes com mecanismes complexos de relació causa-efecte, i també poden donar explicacions lògiques. Per això el treball en el marc social i natural s'ha de basar en aquestes dues variables

a- El Marc Social. Si a les etapes anteriors el treball en el marc social venia marcat pel coneixement de la realitat que els envoltava, a partir de Raiers s'ha de treballar la comprensió dels fenòmens socials. És a dir, ja no n'hi ha prou amb què sàpiguen que hi ha gent pobra o que hi ha colles de diables, o que la gent dels pobles viu de l'agricultura i la ramaderia, o que a Catalunya hi ha molts musulmans... Ara han de comprendre el per què de tot això. Com és obvi no estem davant d'universitaris; cal adaptar els continguts a l'etapa. Sovint creiem poc en la seva capacitat de raonament: normalment se'ls pot demanar molt més del que acostumem a fer.

A l'etapa raiers hem de sobrepassar l'àmbit del barri per anar més enllà. El coneixement i la comprensió d'un àmbit més gran (ciutat, comarca...) servirà per comparar la seva realitat més propera amb les altres. Aquesta comparació ha de deixar pas al raonament del per què d'aquestes diferències, de com no només són econòmiques, sinó socials, culturals, religioses... I finalment hem d'educar una actitud crítica vers elles (quan comporten desigualtat d'oportunitats, marginalitat, etc.).

Amb referència al treball del país, a Raiers podem treballar un concepte com Països Catalans, entenent-lo com un territori amb gran quantitat de punts en comú (llengua, costums història...), però també amb diferències. En el que no podem caure mai és en la supèrbia. És clar que hem de treballar el sentiment d'arrelament, pertinença i estima a la nació (sempre a través del coneixement i la comprensió, evitant ésser dogmàtics), però mai hem de fer que això condueixi a mostrar rebuig ver altres cultures, territoris... La millor manera de fer estimar alguna cosa és conèixer-la i comprendre-la.

Finalment, podem començar a treballar aspectes de relacions internacionals: països rics i països pobres, marginalitat, guerres civils... Però a poc a poc, perquè aquesta realitat els és encara molt llunyana i, a més, les relacions causa-efecte són molt més complexes i difícils de descobrir.

b- El Marc Natural. El treball en el marc natural ha de mantenir els mateixos paràmetres que el de l'apartat anterior. No n'hi ha prou amb conèixer les espècies de mamífers més representatives de Catalunya, o els arbres més importants de la Mediterrània, o que no és aconsellable beure refrescos enllaunats... Ara ens toca comprendre què és un ecosistema, la seva fragilitat, com la humanitat els trenca i vulnera contínuament, etc. és a dir, passem d'un treball molt descriptiu a un de comprensiu.

A l'etapa Raiers els i les joves són perfectament capaços de comprendre aquells processos que afecten el medi ambient - tant els negatius com els positius- i sobretot quin és el paper de les persones en aquests processos. D'altra banda, poden tenir relacions amb la natura molt més profundes i significatives que en etapes anteriors (fer bivacs, assistir en solitari a una sortida de sol, etc.), de les quals en poden treure una sensació de respecte, de meravellar-se, de creixement interior... en definitiva, de sentir-se'n part integrant.

A Raiers també podem treballar tècniques de campisme, d'orientació, tallers amb productes del medi, tallers d'energies alternatives..., que els facin veure com es pot viure en el medi natural i usar-lo sense malmetre'l. Amb els raiers i les raieres podem començar a plantejar qüestions com ara com haurien de ser les relacions persona-medi natural, a introduir-los en el concepte de desenvolupament sostenible, etc. Un bon referent per a aquesta etapa és l'exemple de les poblacions indígenes de

Nord-Amèrica, no tant com una ambientació sinó com un Centre d'Interès (temàtica al voltant de la qual s'estructura el projecte de trimestre o de curs).

El treball del marc social i natural a l'etapa raiers no vol dir oblidar que han de seguir coneixent el medi que els envolta, però ja no tant des d'una perspectiva unitat-medi, sinó d'una forma molt més vivencial; ja sigui amb jocs de simulació, experiències en petits camps de treball, activitats de caràcter científic, etc. Mai no aconseguirem que se'n sentin part i lluitin per canviar-lo i/o conservar-lo si no els donem l'oportunitat de sentir-se'n part integrant.

6. La unitat

1. Significació

En aquesta etapa, la unitat comença a ser molt més que el grup de companys i companyes que trobem els dissabtes, a les excursions i als campaments. Comença a transcendir més enllà del marc de l'agrupament. Comença a ser una colla d'amics que queden entre setmana, que arriben junts al cau, que marxen plegats... No pas tota la unitat, és clar, però sí apareixen grups d'amics.

Per a l'adolescent el grup és quelcom d'importància cabdal -i més en un marc com el nostre- perquè dóna resposta a una contradicció vital: l'anhel de llibertat (un individualisme fortíssim, la no acceptació de l'autoritat...) enfrontada a la necessitat de referents, a la por de perdre's (d'aquí la idolatració de mites: vestir com ells, cantar les seves cançons, repetir els seus missatges, etc). La unitat, però, ha de ser capaç de coordinar i donar resposta a aquestes dues necessitats. D'una banda ha de ser l'espai de llibertat que cerca l'adolescent -llibertat individual, llibertat compartida-, i de l'altra el referent de les seves inquietuds, el model a seguir. És obvi que el paper del cap aquí és importantíssim, ha de procurar que la unitat sigui realment això.

En aquesta etapa el paper del cap com a "model" és molt important. Per tant, alerta a cometre grans contradiccions, a fer grans errades, a discutir davant del grup. Si aquestes coses passen amb assiduitat tindrem problemes amb la unitat; no

dominarem la situació quan calgui; deixarem de ser un referent vàlid per als nois i noies.

La vida del grup, el clima de la unitat, és, per tant, un dels elements dels quals hem de tenir més cura.

2. Funcionament

Els nois i noies de Raiers s'han de sentir els protagonistes reals del grup: del que fa, de com actuen, de com pensen... Si el cap és –com a les unitats més petites– l'autèntic protagonista de l'acció educativa i de la vida de grup, no s'està conduint bé la situació (a no ser que les circumstàncies ho demanin) ja que la unitat actuarà en funció del seu dirigent. Tot pot anar molt bé, però quan es canvia l'equip de caps, la unitat no sabrà conduir-se per si mateixa, animar-se, unir-se, tirar endavant un projecte: no sabrà autogestionar-se i, per tant, serà un grup dependent.

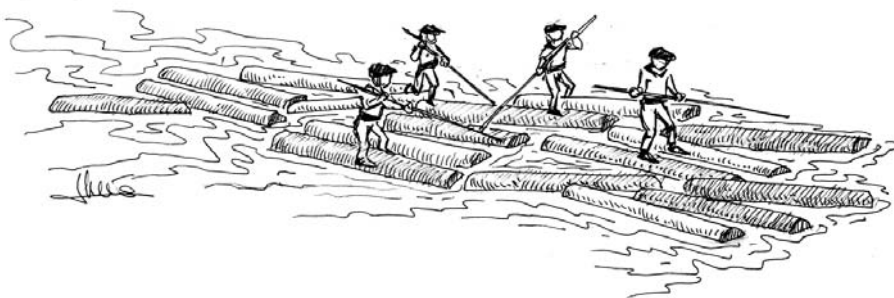
Per tant, hi ha diverses consideracions que hem de tenir en compte:

a- Cedir el protagonisme a la pròpia unitat. Si aquesta no és prou madura, cal prendre'l i cedir-lo en el transcurs del temps.

b- Deixar que la unitat, els nois i noies, generin la seva pròpia vida de grup, les seves relacions, la seva intimitat. Són en una etapa on això és importantíssim. Els i les raiers no vénen al cau només per allò que els oferim; vénen a veure i a conèixer amb els seus amics i amigues. Per tant, hem d'estar atents a deixar molts espais de convivència per xerrar, jugar, parlar de nois i noies (especialment a les excursions i als campaments)... I només hi hem d'intervenir en moments puntuals –per fer conya– quan el grup ens ho demani i/o quan hi hagi alguna situació no desitjada que demani la nostra presència.

c- Si volem que la unitat sigui l'autèntica protagonista de l'etapa hem de donar-li poder de decisió. En aquest sentit, la assemblea de raiers ha de ser un òrgan de discussió i de decisió. És clar que haurem de demanar coherència i compromís al grup i a cadascun dels i de les joves sobre allò que de l'assemblea en surti; però també l'equip de caps ha de ser coherent i respectar-ho. No sempre sortiran les coses com a nosaltres ens agradaria, però pensem que, a voltes, és més important el procés de discussió que no els propis resultats.

d- És molt important que tinguem en compte i activem els Cicles de Transmissió (els grans ensenyen als petits). Si a Follets i Llops aquests es podien donar de manera més o menys natural, ara cal que l'equip de caps els tingui presents quan planifiqui objectius, trimestres..., és una manera més de donar protagonisme al grup en l'acció educativa. S'ha d'anar amb compte, però, que no signifiqui que els més grans se sentin superiors als petits.

e- Finalment pot passar -i passa- que trobem nois i noies que no se senten a gust amb el grup, d'altres que en són rebutjats, grups d'amics que no es volen separar mai en

detriment dels altres, líders massa forts que resten protagonisme a la resta de la unitat, etc. És a dir, un cúmul de situacions no desitjades que facin necessària la intervenció de l'equip de caps. S'ha d'actuar enèrgicament, però raonant-ho i implicant tota la unitat en la recerca de solucions. Si el problema és de la unitat la solució també és a les seves mans.

3. Organització

Com ja sabem hi ha tres tipus de grups amb els quals podem treballar a les unitats. No es traca de decantar-se per un o altre tipus d'organització, sinó de veure quines característiques té cadascun i per què ens pot ser-nos útil, depenent del que vulguem treballar.

a- Gran Grup (la unitat sencera). És clar que és el tipus de grup amb el que és més difícil treballar (més difícil de controlar, d'organitzar, de fer seguiment...), però també és en el que l'aprenentatge, quan es produeix, és més significatiu (si aprenen a organitzar-se en gran grup l'aprenentatge és més qualitatiu que si ho fan en petit grup senzillament perquè la dificultat és major). És la millor manera de treballar aspectes com: la implicació de tota la unitat, valoracions, assemblees, grans accions (neteja de boscos, pintar el cau, etc.), sentiment de pertinença a la unitat, intercanvis, excursions, cantar, etc. També és el grup més divertit -quan més serem més riurem- i on trobem més diversitat: d'opinions, de caràcters...

b- Petit Grup Fix (subdivisió de la unitat, sempre amb els mateixos components). Existeixen dos tipus d'aquests grups: de llarga durada (tot el curs), que anomenem Patrulles, i de mitja durada (un trimestre, un campament...).

És evident que aquest tipus de grup és tot el contrari que l'anterior: fàcil de coordinar, de controlar, més constant...; permet dur a terme activitats més específiques i que demanin constància en el temps (projectes de trimestre, per exemple); també permet una millor organització de la unitat en aspectes com serveis de campaments, neteja i ordre del cau, responsabilitats del quotidià, etc.

No recomanem treballar tots els projectes de l'any amb el sistema de patrulles, ja que nega la possibilitat de conèixer com treballa la resta de companys de la unitat, la companyia constant dels mateixos pot arribar a cansar, etc. En canvi creiem que és molt pràctic per a aspectes com els serveis dels dissabtes, projectes a molt llarg plaç, treballar en grups variables, etc. En els moments que estiguem utilitzant aquest tipus de grup, en qualsevol de les seves modalitats, és millor no abusar-ne, és a dir, no fer-ho tot amb el mateix grup: feina del projecte, activitats i jocs, tallers, dormir a les tendes..., ja que pot produir cansament i estancament.

Una altra cosa important és veure com constituïm aquests grups, ja que hauran de treballar junts força temps. Hem de trobar la barreja idònia entre els desitjos dels nois i noies i allò que l'equip de caps considera més encertat en funció d'edat, sexe, maduresa, marginalitat... Com que serà molt difícil trobar la mida justa i és possible que els grups no estiguin fets a la mida de tothom i en rebem queixes, reiterem que és millor no abusar de la seva acció.

c- Petit Grup Mòbil (subdivisió de la unitat però canviant els components a cada activitat o breu espai de temps). Aquest tipus de grup es situa en una posició intermitja entre els dos anteriors. Si bé és més fàcil de coordinar, de

controlar... que el gran grup, és més difícil que en el petit grup fix, ja que els integrants canvien. Per dir-ho d'alguna manera, cada cop es crea un grup nou. És especialment útil per trencar l'estancament del fix, per fer jocs, tallers, perquè els grups d'amics es retrobin, etc. A vegades els podem fer nosaltres però d'altres hem de deixar que els facin ells i elles mateixos (no podem estar trencant sempre els grups d'amics).

Com ja hem dit, no es tracta d'apostar per un tipus de grup, sinó de combinar el treball amb tots tres i treure'n el màxim profit. Un mateix dissabte podem treballar amb els tres: jocs a la plaça (gran grup), treball de projecte (petit grup fix), tallers de màscares (petits grups mòbils) i comiat i valoració (gran grup).

7. Les activitats

Segons com, els equips de caps de Raiers creuen que encertat les activitat és prou difícil ja que la pròpia unitat pot presentar oposició a algunes activitats per considerar-les o massa infantils o de massa nivell per a ells. Si bé és cert que les edats que componen l'etapa són les de pas d'infantesa a joventut i de joventut primerenca, per tant sovint es troben fora de lloc, també hem d'interpretar el seu costat positiu: podem fer activitats de tot tipus. El rebuig de que parlàvem sovint és més una actitud, una postura, que no pas una realitat. Amb els nois i noies podem jugar a infinitat de jocs i a més els podem exigir un grau de maduresa que no sempre estaran disposats a donar-nos. La gràcia està en aconseguir les dues coses.

Què millor que la participació i el consens amb la pròpia unitat per tal que participin plenament i amb ganes a les activitats. Insistim, un cop més, en el paper protagonista que hem de saber donar al grup.

De tota manera podem fer cinc cèntims del caire que han de prendre les activitats a Raiers :

a- El Joc. No per ser més grans els nois i les noies de Raiers han de jugar menys. Al contrari, ja que pugem força el nivell d'exigència pel que fa a concentració intel·lectual, també hem de oferir activitats físiques que contrarestin aquest fet. Els jocs físics (de força, d'agilitat, de velocitat...) són molt convenients per a aquesta etapa (un bon exemple és la pilota-escolta). També són molt apropiats els jocs

d'enigmes, misteris, és a dir, els que desenvolupen les capacitats deductives. Els jocs de rol o de simulació es poden plantejar en aquesta etapa amb tot el seu significat. Recomanem començar per alguns dels papers dels quals no siguin massa complexes; no és fàcil interpretar un paper i això també se n'ha d'aprendre. No cal ressaltar la importància del valor educatiu d'aquests tipus de jocs. Quan fem jocs d'enfrontament -d'equips-, no recomanem usar els petits grups fixes ja que es pot crear molta competitivitat.

b- La Descoberta. A Raiers, les descobertes han de ser una eina molt utilitzada. De fet fins i tot les podem proposar com a projectes de trimestre. No es tracta tant de fer una descoberta del poble o barri on estem (això ja ho han fet en etapes anteriors) com de triar un tema i aprofundir-ho (les entitats del barri, tradicions populars de les zones que visitem, observació d'aus...). Les sortides són un bon moment per treballar aquestes activitats, però no l'únic: en el marc del dissabte també es pot fer.

Les descobertes, com els projectes, han de tenir un component de repte per tal que resultin atractives als nois i noies. També les podem ambientar (podem ser un grup de periodistes, o de biòlegs..). Una bona manera de fer seria triar un tema i que cada grup de projecte el treballés. Al final es tracta de fer una exposició amb el que s'ha descobert i així compartir-ho. Les descobertes a Raiers han de treballar-se amb caire científic (teoria o idea-treball de recerca o verificació-conclusions).

c- La Reunió. Les reunions de Raiers, pel que s'ha després fins ara, són molt importants. En elles es decideix el projecte, es valora, es fa roda de crítica, etc. És important que els nois i noies aprenguin a dur les seves reunions i que no sigui l'equip de caps el que faci sempre de mediador o animador. També és important que a les reunions les coses quedin prou clares -hem de ser directes- i que tothom se'n senti partícip. D'aquesta manera la implicació serà major.

Les reunions també es poden plantejar per altres qüestions, no només les organitzatives i del quotidianes. Es poden preparar xerrades, debats, exposicions, etc. No cal ni dir qui ha de proposar els temes a tractar. A Raiers podem fer reunions amb una certa durada, però no n'abusem; recordem que també han de jugar. No ens podem passar tota la tarda del dissabte asseguts discutint un tema o s'acabaran cansant i desconnectant.

d- El Taller. Els tallers poden tenir dues finalitats a part de les d'aprenentatge d'habilitats concretes: complementar la dinàmica del projecte (un taller de maquetació per a un projecte de revista) o bé fer un trencament (un taller instruments musicals enmig el mateix projecte). Les finalitats són clares: en el primer cas es tracta de

complementar i motivar la feina del projecte; en el segon desconnectar i oblidar-nos-en durant un període determinat de temps.

Pensem que els tallers no tenen perquè fer referència sempre a habilitats manuals o psicomotrius. Podem fer tallers d'orientació, de contes, d'astronomia, etc.

e- La Festa o activitat d'animació. Les podem plantejar de diverses maneres: com una celebració per algun fet en concret (final de projecte, final de campaments, inauguració del curs...), com un acte de participació social (festa major del barri o poble, col·laborant en una festa que l'agrupament munta...), com a eina de motivació per al projecte (fer un article sobre un concert de música àrab), pròpiament com a projecte (muntar un sopar d'agrupament), etc.

Però també les vetlles en sortides i campaments són activitats d'animació que, a més de servir per a tot el que hem dit, poden ser usades com a tallers: expressió corporal, interpretació, danses, cançons, etc. Pensem que, a voltes, ens costarà motivar el grup per fer segons què. La millor manera d'evitar-ho és que l'equip de caps en sigui exemple i sigui el primer a moure's, i que les vetlles siguin preparades pel propi grup. En un principi els costarà participar en activitats com danses, cançons, expressió corporal... però si els sabem motivar i ho fem prou bé, no es cansaran de demanar-ho.

f- La Sortida. Les sortides, ja ho sabem, poden tenir diversa durada: una matinal, cap de setmana, campament curt i campament llarg. A Raiers recomanem que es faci servir tan com es pugui l'acampada i el bivac, en detriment de les cases de colònies. A més que el contacte amb la

natura és molt més directe, la sortida esdevé molt més vivencial i el grup en surt molt més unit.

Les activitats de muntanya (pujar cims, treking, escalada, tirolines, remuntar rius...) són un element important que s'ha d'incloure a les sortides de Raiers per tots els valors educatius i vivencials que comporten, però, a més a més, perquè és on el desafiament del repte és més palès. Poques coses hi ha tant orgulloses d'elles mateixes com una unitat de raiers que acaba de pujar el Puigmal. Però alerta en no convertir-ho en quelcom competitiu (jo ho he fet i tu no, jo he estat la més ràpida, etc) perquè llavors perden tot el valor. Precisament la solidaritat i la unió de grup són alguns dels valors que més es poden treballar a la muntanya.

També motiva força, als raiers i raieres, fer instal·lacions de campisme. No es tracta d'estar tot el campament construït alguna cosa i acabar-la el darrer dia, quan marxem. És millor triar algunes instal·lacions que siguin realment útils al campament (estri per posar plats i gots) o pel caire del campament o projecte (una tenda índia o "tipi", canyes de pescar...). Els nois i noies se senten molt motivats pel fet de poder usar eines que fins ara no utilitzaven per ser considerades "perilloses" (destrals, navalles, serres...). Però no oblidem que si no s'usen bé són realment perilloses, per tant, el primer pas és ensenyar a usar-les.

Precisament a les sortides és on més hem de potenciar el diàleg i la convivència entre el propi grup, per tant, tinguem-ho present a l'hora de planificar horaris.

Resumim en dues paraules allò més important ha tenir en compte en les activitats de Raiers: protagonisme i repte.

8. Motivació i ambientació

La motivació en aquesta etapa és considerablement diferent a la de les anteriors. Aquí, la base per motivar la unitat ja no és l'ambientació fantàstica (que a Follets és tan important i a Llops també). Això no vol dir que no es pugui ambientar les activitats, el cau, etc. però sí que la principal eina per treballar la motivació ja no ha de ser aquesta. Creiem que hi ha tres elements principals de motivació a Raiers: el grup, el repte i el Centre d'Interès. Dels dos primers aspectes ja n'hem parlat bastament; hem vist la importància del grup per als nois i noies, per tant fer coses per al grup o mitjançant aquest ha de ser motivador. També hem vist què ha de significar el repte: el repte de la dificultat, de la finalitat, de l'execució, de la superació, etc.

Pel que fa al treball del Centre d'Interès, es tracta de triar un tema que sigui "interessant" i convertir-lo en el "centre" de l'acció educativa. El temes poden ser tan diversos com vulguem, no hi ha patrons a seguir, sempre i quan despertin l'interès de la unitat (això dependrà, en gran mesura, de com en fem la presentació -quan presentàvem la pedagogia del projecte l'hem anomenat "tema"-). A partir del Centre d'Interès es pot estructurar el projecte, les activitats paral·leles, les vetlles... Un excel·lent centre d'interès per a aquesta etapa pot ser, justament, la vida dels raiers, un campament indi, i molts d'altres que se us puguin acudir.

Un cop més cal ressaltar que la unitat s'implicarà en el centre d'interès quan majors siguin el seu protagonisme i participació.

Però, com ja hem dit, també podem ambientar el centre d'interès. El que és important, però, és que la motivació real no vingui donada per aquesta ambientació. L'ambientació pot fer més divertit el procés, ens pot ajudar a presentar el centre d'interès, fins i tot, pot fer que els nois i noies el visquin de manera més vivencial i significativa. Però l'autèntica motivació ha de venir donada pel projecte en si, per la seva dificultat, mai per la disfressa o la decoració del cau.

Així, si el centre d'interès és la vida dels indis nord-americans i el projecte és viure, de la manera més semblant a aquestes ètnies durant els campaments, l'ambientació pot ser, per exemple, buscar-nos un nom, fer-nos uns mocassins, construir un tòtem, etc. Però observem dues coses:

1- L'ambientació es converteix en activitats que podem desenvolupar; no es traca d'un element extern introduït per un element o personatge fantàstic.

2- Al mateix temps aquestes activitats han d'estar ser plenes de continguts. Si fem un taller de maquillatge indi amb elements naturals, hem de cercar la informació, els hem d'elaborar i, a més a més, hem de saber què significa aquest maquillatge.

Si volem que l'ambientació tingui un element de sorpresa, podem fer-ho sempre que les activitats que l'han de ressaltar siguin les proposades per l'equip de caps, és a dir, a més a més de les que proposen i preparen els raiers i les raieres.

Finalment, les ambientacions sempre han de tenir l'ingredient de l'aventura. Si per motivar és importantíssim treballar des de l'òptica del repte, el seu paral·lelisme en l'ambientació és l'aventura d'allò desconegut: una sortida on ens perdem i cal saber interpretar el mapa per trobar el camí, un bivac en una zona aparentment tenebrosa, etc.

9. Les tradicions

És evident que l'escoltisme és un moviment molt ric en tradicions i simbologia. Escoltes Catalans, per exemple, té un document de màxims i mínims pel que fa a l'abillament. Per tant, no cal parlar dins un mètode.

Hi ha una sèrie de tradicions, com ara la sortida de passos, l'acte del compromís, etc, que es conserven en gran nombre d'agrupaments. No és la nostra voluntat dir quines tradicions s'han de contemplar i quines no a l'etapa Raiers. El que sí trobem important és que aquestes tradicions es coneguin. Que els nois i noies coneguin, encara que a l'agrupament no es practiquin, tradicions com la crida escolta, l'encaixada de mans escolta, les salutacions i els lemes, etc. I encara és més important que coneguin quin és l'origen de l'escoltisme, qui n'és el fundador, etc. Tot això pot obrir un debat a la unitat sobre com han canviat les coses, com les interpreta Escoltes Catalans, etc.

Les tradicions, els rituals, els símbols, són ensenyes d'identitat, elements que identifiquen un grup i el cohesionen. És important que les unitats de Raiers en tinguin. Que tingui els que l'equip de caps o consell d'agrupament cregui convenient, però també els que la unitat estigui disposada a acceptar com a elements que la representen. Això pot anar des de penjar la senyera i la bandera d'Escoltes Catalans al bell mig del campament, fins a cantar una determinada cançó quan s'ha de fer els àpats, passant per fer-nos petons abans d'anar a dormir. L'oferta és immensa, cal, però, que treballem aquest tema i que la unitat prengui algunes tradicions com a pròpies.

Si ens decidim a treballar amb el sistema de petits grups fixes, també podem potenciar els senyals d'identitat de cadascun d'ells.

10. El paper de l'equip de caps

En principi hauríem de comptar amb una proporció adequada d'un cap per cada cinc o sis nois/es, amb un mínim de dos caps i un màxim de quatre, degut a les possibilitats de comunicació i a les dificultats tècniques que comporta un grup de responsables massa nombrosos. No obstant això, aquestes xifres orientatives poden no ser vàlides en determinats grups o determinats moments.

Cal tenir en compte que aquestes persones hauran de ser responsables, en tot moment, de la seguretat física i psíquica dels nois i noies, així com responsables del grup pel que fa a la legislació: tramitació de permisos, marxa general de la unitat, incidents que es puguin produir, etc.

També han de ser responsables del procés educatiu en aquesta etapa, cosa que implicarà procurar una gran autonomia i nivell d'autogestió dins la unitat, tot fent que els nois i noies estimin uns valors que l'Associació proposa. Tot això fa necessària una formació a tot nivell: cursos, monogràfics, lectures, informacions... En resum, les funcions de l'equip de caps són:

1. Responsabilitzar-se dels nois i noies davant dels pares, l'agrupament i l'associació
2. Responsabilitzar-se del grup a nivell legal
3. Coordinar-se amb la resta de l'agrupament a través del Consell

4. Coordinar-se amb la resta de unitats de Raiers mitjançant la Branca
5. Programar el curs, escollir els objectius específics a treballar i la metodologia adient
6. Motivar els nois i noies de la unitat perquè realitzin les activitats programades; les tasques han de ser engrescadores i ambicioses
7. Transmetre els valors de l'escoltisme a nivell de pràctica quotidiana, d'actitud personal davant la vida i també a nivell conceptual
8. Dinamitzar el grup mitjançant tècniques d'animació, oferir idees i recursos i provocar debats, reflexions, crítiques i valoracions
9. Coordinar la unitat, establir els canals de comunicació, canalitzar les propostes i iniciatives, recollir idees
10. Fer seguiment de l'evolució del grup en tot moment, donant especial importància a la seva consolidació/integració i a la valoració del funcionament
11. Fer seguiment de cada noi/a a nivell personal i en relació al grup, valorar el seu progrés i ajudar-lo en la seva evolució personal, fent que esdevingui autònom.

En veure aquestes funcions pensem que el cap de raiers ha d'ésser una persona amb actitud receptiva i amb recursos de comunicació. Pensem en una persona responsable, amb moltes ganes de fer coses i de compartir-les amb els altres, amb un gran sentit crític que permeti millorar els plantejaments del grup, així com amb una gran bossa de recursos que ajudi a aprendre a fer les coses ben fetes.

Ha de ser una persona que tingui interès pels altres i pel món en el qual es desenvolupa i, en definitiva, tenir assumits a nivell personal els valors de l'associació.

Si tenim en compte les característiques de l'edat, algú de l'equip de caps hauria de sentir gust pel treball elaborat (fusteria, pintura...) així com interès per la tècnica i la ciència, l'astronomia, ordinadors, energies alternatives, vídeo, cinema i una certa atracció per l'aventura.

Dins l'equip de caps cal saber respectar-se mútuament i prendre un paper positiu. L'equip mateix constitueix un grup, i per tant, està sotmès a les diverses interaccions que hi actuen.

Per això pujar el nivell de l'equip vol dir pujar el nivell del grup: que els dos o quatre membres participin, que tothom tingui un paper o un rol a desenvolupar, que tothom estigui obert als suggeriments dels altres.

Caldrà que l'equip es trobi com a mínim un cop per setmana per elaborar les propostes de programacions, per parlar del progrés de cada noi/a, per fer el seguiment i la revisió de les activitats realitzades, per controlar el bon funcionament de la marxa quotidiana.

És interessant que les tasques de seguiment estiguin repartides: algú que s'encarregui de la caixa, algú altre dels horaris, un altre del material, etc.

Així mateix, el seguiment i el suport dels equips mòbils de les operacions també pot ésser repartit.

Relació cap-noi/noia

Fem atenció dins d'aquest apartat a dues possibilitats:

La relació entre l'equip de caps i la unitat

La relació entre el cap i el noi/a en concret

Ja hem dit quines funcions creiem que ha de tenir l'equip de caps i quin ha de ser el perfil dels responsables. Hi ha, però, aspectes a ampliar. L'equip de caps és un equip a part de la unitat, que té funcions concretes. És bo que tingui una vida diferenciada del que és la unitat i que no es barregin els conceptes. L'equip de caps regula, condueix, és un receptacle de tot el que passa; les decisions són cosa de la unitat, del grup de nois/es. Una cosa és procurar que es decideixi i que es realitzi, i una altra, molt diferent, és imposar i treballaren lloc seu.

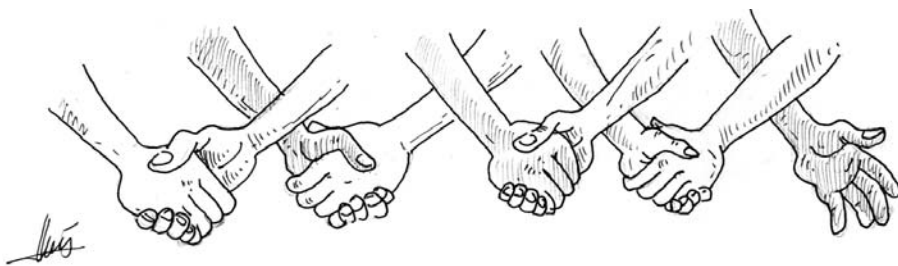
Segons el nivell de recursos dels membres de la unitat, aquesta tindrà més o menys necessitat d'elements d'animació exterior (l'equip de caps). És una tasca molt important saber trobar els recursos adients en un moment donat

Així mateix, una bona comunicació i acceptació, i un bon nivell de relació i capacitat de treball personals donen al grup la seguretat necessària per realitzar les tasques que es proposin amb un alt grau d'autogestió. L'equip haurà de procurar d'assolir tot això: ensenyar les tècniques o estudiar-ne de noves, anar-les a buscar (energies alternatives, fusteria, astronomia, museus, fotografia, vídeo, música...), canalitzar idees, posar els nois en contacte amb l'exterior per tal que siguin ells qui elaborin idees, etc.

Caldrà afavorir totes les tècniques de comunicació, les xerrades, les vetlles, l'expressió plàstica (pintura, escultura, collage, teatre, exposicions...) i l'expressió corporal.

Per això, si hi ha propostes dels nois/es, es procurarà d'aconseguir l'acord de la unitat i dur-les a terme; en cas contrari serà tasca del cap donar idees.

No cal que els caps tinguin un alt nivell tècnic, cal una bona capacitat de coordinació. Tothom té un amic o sap d'entitats que ens poden ajudar.

La mentalitat dels caps ha de ser la del qui aprèn no la del qui ensenya, tant si actua individualment com si ho fa amb els nois/es. Ha de ser receptiu respecte allò que els nois li aporten. Ha de participar i viure el que, entre tots, estan fent.

Una altra cosa és la relació individual del cap amb els nois/es.

És important saber acceptar els altres tal com són, fer que se sentin acceptats, que el seu cos sigui acceptat.

Això vol dir que haurem de queixar-nos poc, que haurem de procurar tenir arguments per convèncer i no deixar-nos dur per la possibilitat d'imposar. Que haurem de compartir amb ells el menjar, el cansament i algunes vivències personals (és important recordar què ens passava quan teníem la seva edat).

Cada membre de l'equip de caps, tenint en compte la seva personalitat i cultura, tindrà una tasca a fer dins del grup, que convé acceptar i desenvolupar. Així hi trobarem el cap que parla i a qui s'expliquen coses, el cap aventurer i fort, el responsable, el més tècnic, etc.

Tot això no vol pas dir que el noi/a hagi de dominar el cap o la situació; l'adult ha de ser el model clar i coherent i ha d'acomplir rigorosament el seu paper.

